

Forskningsprosessen, gangen i prosjektarbeid

Karin Torvik

Rådgiver

Senter for omsorgsforskning, Midt Norge
Høgskolen i Nord Trøndelag

Den innledende fasen

- Ideer utvikles til et prosjekt
 - Tydliggjøre opphavet til ideen
 - Legitimere prosjektet
 - Avgrense prosjektet
 - Diskuter både med seg selv og andre
 - Skaffe informasjon
 - Forankring i ledelsen og legitimere prosjektet som et ønskeverdig og hensiktsmessig prosjekt for hele miljøet.

Forskjell og likheter mellom forskning og fagutvikling

	Forskning	Fagutvikling
Ny viten	X	
Systematikk	X	X
Strigent design og metode	X	
Etiske overveielser	X	X
Publisering	X	X
Anvendelse	(X)	X

Ny viten

- Hensikten med forskning er å anskaffe ny og unik kunnskap.
- Fagutvikling har til hensikt å bruke noe av den kunnskapen som allerede eksisterer ved at en velger ut og setter saman kunnskap slik at den kan anvendes i forskjellige situasjoner.

Systematikk

- En synlig og systematisk fremgangsmåte kan øke tilliten til funnene
- Rød tråd i prosessen – det ene trinnet følger det andre
- Forskningsarbeidet skal dokumenteres for å se at forskeren har fulgt spillereglene for et godt forskningsarbeid
- Leseren skal kunne lese seg til hvordan utviklingen i arbeidet har foregått

Strigent design og metode

- Strengere krav til forskningprosjekt enn til fagutviklingsarbeid
- Design og metode er hvordan forsker har kommet seg fram fra problemstillingen til resultatene
- Problemstillingen og mulighetene som foreligger er med og bestemmer forskningsopplegget
- I forskningsopplegg kan valgene bestemmes ut frå vitenskapeteoretiske , metodemessige og praktiske hensyn
- Kunnskapestatus på området
 - Lite kunnskap – utforskende metoder; for eksempel kartlegging
 - Mye kunnskap – prøve ut ulike forskningsbaserte tiltak; intervensjon

Etiske overveielser

- Det er strenge etiske krav til prosjekter som gjelder forskning med pasienter

Publisering

- Publisering er viktig i både forskning og fagutvikling
- Utan publisering blir kunnskapen bundet til den personen som har utviklet den og ikke til gode for fellesskapet
- Spreie kunnskap slik at hjulet ikke finnes opp på nytt
- Kunnskapen kan brukes til inspirasjon og ideskapning, til ettertanke og refleksjon over egen praksis og til innspill for endring av eksisterende praksis

Anvendelse

- Grunnforskning; eksperimentell eller teoretisk virksomhet
- Kunnskap skal belyse forhold som kan forbedre praksis

Kunnskap og kunnskapskilder

- Se prosjektet i sammenheng med eksisterende kunnskap
- Rekke kilder til kunnskap; elektroniske databaser og nettsteder
- Ikke alt er kvalitetssikret

Teoretisk kunnskap

- Presis og korrekt kunnskap om ting og prosesser; for eksempel kunnskap om hvordan sykdom framtrer og utvikler seg eller hvordan behandling virker
- Faktakunnskap eller påstandskunnskap; for eksempel i artikler
- Lærebøker
- Objektiv kunnskap

Praktisk kunnskap

- Praktisk kunnskap er knyttet til person
- Følger personen i arbeidsfellesskapet
- Erfaringsbasert kunnskap – kunnskapen læres i den personlige eller felles erfaring med noe eller noen
- Subjektiv kunnskap

Ferdighetskunnskap

- Praktisk kunnskap
- Tilegnes gjennom handling; gjør noe sjølv eller tar opp i seg hvordan andre gjør eller erfarer noe
- Eksempel; en vet hvordan armene og beina til halvsidig lammede pasienter skal legges til rette når pasienten ligger i sengen

Fortrolighetskunnskap

- Praksiskunnskap
- Formuleres ikkje fullstendig i en språklig form
- Utvikles over tid, etter hvert som en blir fortrolig med situasjoner og personer i yrket sitt
- Gjentatte opplevelser av lignende situasjoner fører til at en gjenkjenner mønstre og forstår hvordan oppgaven skal løses utan at en i øyeblikket kan sette ord på hvorfor det er sånn
- Erfarne pleiere som lesar pasientsituasjoner og vet hvordan det skal handles
- Kunnskapen sitter i ryggmargen
- Kan til en viss grad bli felles kunnskap ved hjelp av diskusjon og refleksjon

Konsensus når en mangler tilstrekkelig forskningskunnskap

- Når en mangler forskningskunnskaper er det vanlig at en blir enig om kva slags kunnskap som gjelder
- Blir enig om felles holdning og fremgangsmåte, basert på litteraturgang, mye klinisk erfaring og grundig diskusjon
- Konsensusrapporter – for eksempel bruk av NSID's til eldre pasienter

Evidensbasert eller kunnskapsbasert sykepleie

- Evidens betyr bevis
- Sykepleien har aldri vært kunnskapsløs
- Kunnskapen er hirarkisk rangert
- Forskningskunnskap er høyere rangert enn praksisbasert erfaring

Ulike kilder

- Primærkilde
 - Selve originalen
 - Rapporter eller artikler
 - Upublisert kilder; masteroppgaver, prosjektrapporter
 - Bøker, mest robuste data; Lazarus stressteori (1984)
- Sekundærkilde
 - Andrehåndskilde der materialet er bearbeidet
 - Kliniske retningslinjer
 - Oversiktsartikler (forskning på forskning)
 - Systematiske oversikter
 - Oppsummering av kvalitativ forskning

Litteratursøk

Valg av metode

- Hvilken metode skal en bruke for å oppnå hensikten med prosjektet?
- Kvantitativ metode
- Kvalitativ metode
- Litteraturgjennomgang

Resultater

- Forskningsprosjekter; resultater kan være svar på forskningsspørsmål
- Essensen i informasjonen som ble samlet i empiriske data; dvs en form for ny kunnskap
- Resultater fra utviklingsarbeid:
 - Ny eller vesentlig forbedrede prosesser, systemer eller tjenester
 - Resultatene i fagutviklingsprosjekter favner videre enn forskningsresultater

Resultatene i kliniske prosjekter bør ha som mål å forbedre praksis

Utvalget i studien

- 307 pasienter registrert på 7 sykehjem
- 93 pasienter ikke med i studien pga:
 - ville ikke være med (n= 41)
 - pårørende nektet på vegne av pasienten (n=50)
 - hadde vært på sykehjemmet mindre enn 1 uke (n=1)
 - pasient var døende (n=1)

Kjønn og alder

	Antall	%
Menn	61	29
Kvinner	153	71

Alder

Mean og median 86 (SD 7)/ 86.5

Et alders-spenn fra 65 til 102 år

Kognitiv funksjon (MMSE)

		Antall	%
Kognitiv intakt	(MMS skår 24-30)	14	11
Mild nedsatt	(MMS skår 18-23)	49	38
Moderat nedsatt	(MMS skår 10-17)	50	39
Sterkt nedsatt	(MMS skår 0-9)	3	2
Ukjent		12	9

Smerter nå, selvrappoterende

	Antall	%
Smerter nå	65	51
Mild smerte	36	55
Moderat smerte	20	31
Sterk smerte	9	14
Ingen smerte	63	49

Kvalitative data

- Data er i tekstform
- Bruk av sitater i teksten
- Figurer og tabeller kan også brukes til å framstille tekst
- Systematisering av presentasjonene

Gruppeledelse

- ”Man må tenke på hvem som går bra sammen. Passe på at temaene ikke kan virke opprivende på enkelte. Også må ikke noen være for dominerende, og man må for eksempel unngå mobbing” Observatør/sykehjem
- ”Det føles veldig håpløst hvis noen spolerer erindringsgruppa, blant annet ved å si at de ikke har hatt tid til å ta opp beboere som skulle være med. Jeg tror flere av de ansatte må være med selv for å se viktigheten av det som skjer i gruppa” Gruppeleder/sykehjem

Å være observatør

- ”Jeg tror det er en fordel at jeg ikke kjente dem fra før, for da kommer jeg uten fordommer. Det kan være fort gjort å putte folk i ulike kategorier”
Observatør/hjemmeboende
- ”Du bruker magefølelsen når du fyller ut velværeskjema. Og da bør du kjenne brukeren. Da vet du hva som er det normale utgangspunktet og vet om humøret er en 3'er eller en 5'er”
Observatør/sykehjemmet
- ”Noen ganger kunne jeg bli overasket over at beboere som i utgangspunktet virket helt ”blåst”, plutselig kunne fortelle masse”
Gruppeleder/sykehjem

Hva utløste minnene

- "Vi kunne begynne med å ta opp en gjenstand, og spørre dem: Hva tenker du på når du ser denne gjenstanden? Og da var praten i full gang" Gruppeleder/sykehjem
- "Et gammelt pennalhus vekket mange minner, De luktet på det og holdt i det" Observatør/sykehjem
- "Jeg tror det er en stor fordel for meg at jeg er født og oppvokst i Oslo slik som mange av beboerne. Da vet jeg hva jeg skal spørre dem om i erindringsgruppen. På den måten får jeg veldig mye gratis, og blir ikke så avhengig av erindringsgjenstander. Det at jeg er 65 år og kan Oslo, kjenner de gamle forretningene. Også vet jeg jo noe om hvordan det var under krigen" Frivillig gruppeleder/sykehjem

Opplevelse av velvære

- ”Vi kunne registrere at deltakerne opplevde velvære der og da. At de har det bra når de er der. I noen tilfeller kunne de huske tilbake til forrige gruppesamling: Her har jeg vært før! Andre kunne mene at de hadde alt det der hjemme hos seg selv” Gruppeleder/sykehjem
- ”Det er flott å se hvordan de ble ”koblet til”, og hvor mye liv som kommer frem”
Observatør/hjemmeboende
- ”Jeg ble veldig overasket, fordi jeg trodde ikke noe på denne metoden. Nå ser jeg at det gir dem veldig mye. Og det gir mye tilbake til meg.
Gruppeleder/sykehjem

Videreføring

- "Vi ønsker å videreføre erindringsarbeidet i den samme formen som under prosjektperioden. <synes den beste effekten er at man får komme ut av avdelingen og ned, kose seg med kaffe prate sammen om det man husker – jo dette vil vi absolutt videreføre" Gruppeleder/sykehjem
- "Avdelingsleder på hver post er veldig viktig. Og de må formidle til sitt personale at det å erindre med beboerne er "like viktig som mat og pleie"" Representant i styringsgruppen
- "Det er viktig å bruke de ressurser vi har til dette. Og at de ansatte ser hvordan de kan bruke det i andre sammenhenger, for eksempel når de går inn på rommet til en beboer, eller under måltidene" Observatør/sykehjem

Diskusjon og refleksjon over funnene

- Samle trådene i en diskusjon
- Begynn med å diskutere de mest betydningsfulle resultatene
- Ta utgangspunkt i hensikt, problemstilling eller spørsmål
- Diskuter funnene, ikke teorien
- Betragtninger om troverdighet
- Konklusjon, ikke oppsummering